

מתיקא כדובשא

פרפראות מדובשים

ליקוטי גידולי אברהם - מו"ה ר' גדלי' האפמאן שליט"א
לע"נ אביו הר"ה ר' אברהם ברה"ח ר' משה צבי ו"ל

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף (א, א) כשמבקשים לדבר דברי תוכחה אל "כל ישראל" אל המוני העם, אי אפשר להגיד להם דברי תורה ומוסר זו לא תכנס ללכם. צריכים לעטוף את הדברים בסיפורים ומעשיות ודברי משל ומליצה. לכן, כשבא משה רבנו להטיף מוסר "אל כל ישראל", הלביש את דבריו במשלים, במדבר, בערבה, מול סוף וכו'. (קדושת לוי)

אלה הדברים (א, א) שמות הפרשיות של ספר דברים בדרך רמז: אלה ה'דברים' שאני מדבר, כך פונה משה אל עם ישראל. 'ואתחנן' - אני מתחנן שתקשיבו, 'עקב' - מכיון ש'ראה' - תראה את המצב: הרי יש 'שופטים' בארץ [כשם שיש דין בעולם הזה, כך בעולם הבא יש דין ויש דין, ועתה 'כי תצא' מהעולם הזה ו'כי תבוא' אל העולם הבא, תצטרך לשלם על מעשיך. לכן אתם 'נצבים' היום, אבל למחר 'וילך', אל תשכחו שיום יבוא ותלכו לעולם הבא. אני מבקש 'האזינו' לדברי, ותבוא עליכם 'את הברכה'. (ספר החיים - אחיו של מהר"ל מפראג)

אלה הדברים (א, א) ספר דברים, יש בו תוכחות רבות, ואומרים חז"ל, שאם מקיים האדם את תרי"ג המצוות, הוא זוכה

המשך בעמוד ג

מעדני דבש

המגיד מו"ה ר' ישראל אהרן קלעצקין שליט"א

1. כי ירושה לעשו נתתי את הר שעיר דברים (ב ה) הקב"ה מזהיר את בני ישראל לבל ילחמו עם בני עשו ביושבים בארץ אדום, והטעם: 'כי ירושה לעשו נתתי את הר שעיר'. נראה כי הא שנקטה תורה לשון ירושה דייקא, כי לגבי ירושת נחלת ארץ, ההלכה היא שהאב בקבר יורש את הבן וממנו חוזר בירושה לבניו, וכיון שלקראת ביאת הגואל יכרת כל זרע עשו, כפי שמתאר הנביא בחזון אחרית הימים: עובדיה (א יח) 'ודלקו בהם ואכלום ולא יהיה שריד לבית עשו', הרי שארץ אדום תחזור בירושה ליצחק אבינו וממנו ליעקב ובניו. לכן נכתב בלשון ירושה ללמדנו כי אמנם אסור

המשך בעמוד ב

חלות דבש

מו"ה ר' אהרן וויינגארטן שליט"א

וייטב בעיני הדבר (מרגלים) ואקח מכם שנים עשר אנשים איש אחד לשבט (א כג) פרש"י בעיני ולא בעיני המקום. משה רבינו האב לנביאים ואב לרועי צאן קדשים, מלמד למנהיגי הדורות איך להוכיח

המשך בעמוד ד'

צער החורבן

ואכן ממחשבה למעשה כך עשה, קנה את הפתק המדובר, והגיע עמו לביתו. בבית הראה את הפתק הזה לאשתו, וביקש ממנה שתשמור עליו עד מאוד, משום שהוא פתק חשוב שיכול להביא להם

המשך בעמוד ד'

רגליו בעבודות שונות ומשונות, כדי להרוויח מעט כסף שיספיק לו ולבניו ביתו לצורכי אותו היום. יום אחד החליט העני לנסות את מזלו, ולקנות פתק הנרצה שאפשר לזכות בו בכסום כסף גדול מאוד, שביום אחד הוא יכול להתחפף בו לעשיר גדול.

כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה (תענית ל:). סיפר הר"צ ר' יוסף טויסיג מ'בעלעדר ז"ל משל נפלא, לעורר להתבונן על מה מתאבלים בימים הללו. מעשה באדם עני ואכזרי, שבקושי רב הצליח להביא כל יום טרף לביתו יום יום היה מכתת

מוסר בדבש - המנהיג מקבל את כוחו והשראתו מהעם - מו"ה ר' ישעי' וויין שליט"א

ולא להיכנס לארץ ישראל היא משום שהקב"ה כעס עליו בשל הוצאת הדיבה על ארץ ישראל על ידי המרגלים ושיתוף הפעולה של כל העם עימם בבכי ונהי על גורלם המר, כביכול. והתמיהה כמו ניצבת מאליה.

המשך בעמוד ב

ויהושע בן נון, לבל יזכו להיכנס לארץ ישראל. אבל אז מוסיף משה רבינו משפט נוסף, "גם בי התאנף ה' בגללכם לאמר גם אתה לא תבא שם" (דברים א, לז) במילים ספורות אלו משה רבינו מבהיר לעמו כי הסיבה בגינה הוא נאלץ למות במדבר ההוא

בתוך שלל התוכחות וכיווני הדרך לעתיד אותם השמיע משה רבינו לעם ישראל לפני פטירתו מן העולם המובאים בפרשת דברים, מזכיר משה רבינו את העוון החמור של חטא המרגלים שבעקבותיו נגזר על כל הדור ההוא, מלבד כלב בן יפונה

מוסר בדבש

המשך מעמוד א'

הלא התורה"ק מזכירה בפירוש כי סיבת אי כניסתו של משה רבינו לארץ המובטחת היא משום שהוא היכה את הסלע במטהו ולא דיבר אליו כפי שהצטווה על ידי הקב"ה, כפי שמובא בתורה"ק בפירוש, (במדבר כ, יב) "יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם". ומדוע, אם כן, כאן בפרשתנו, משה רבינו בא בטענות לעם ישראל שהקב"ה מנע ממנו להיכנס אל הארץ בשל התנהגותם הרעה?

והדברים יתבארו על פי העניין הבא: חז"ל הקד' לימדונו במדרש (במדבר רבה יד, יט) על הפסוק (דברים לד) "ובבוא משה אל אהל מועד לדבר אתו" - תני 'ולא קם נביא עוד בישראל כמשה' - בישראל לא קם, אבל באומות העולם קם. כדי שלא יהא פתחון פה לאומות העולם לומר, אילו היה לנו נביא כמשה היינו עובדים להקב"ה, ואיזה נביא היה להם כמשה, זה בלעם בן בעור".

כלומר, אומות העולם יכלו לבוא בטענות להקב"ה כביכול, אילו היה לנו מנהיג כמו משה רבינו היינו מקיימים את התורה, מתנהגים למופת והולכים בדרך הישר. לכן נתן להם הקב"ה מנהיג גדול וחשוב כמו בלעם, אך הם נותרו במרים, לא הלכו הדרך הישר ולא קיימו את מצוות התורה. והדברים מעוררים קושיה עצומה, הרי אדרבה, כעת טענתם יכולה רק לגבור, שהרי אל מול מנהיגם של

ישראל משה רבינו העניו מכל אדם, הוא נתן להם את בלעם הרשע, איש רע, מושחת במידותיו הבסיסיות ביותר ותאב בצע. ואם כן, אדרבה, יכולים הם לטעון אילו היה לנו מנהיג "האדם השלם" כמו משה רבינו היינו עושים את הישר בעיני ה', אבל כעת שהעמיד לנו את בלעם הרשע, מה פלא שאנו כל כך גרועים?!

וביאר חכמינו ז"ל כי אכן בלעם הרשע יכול היה להגיע לדרגותיו העילאיים והנעלים של משה רבינו, כפי שהוא אכן קיבל כוחות מיוחדים לדעת דעת עליון, לכוון את הרגע בו כועס הקב"ה, אולם כוחו של המנהיג תלוי רבות בבני עמו. כאשר העם נמצא בדרגות גבוהות, כאשר שואף הוא להעפיל, לגבוה ולצמוח עוד ועוד, הרי שגם המנהיג עולה ומתעלה יחד עם העם. אולם, אם העם הינו שפל, רע ומושחת, ולא חפץ ללכת בדרך הישר, הרי שגם המנהיג יורד יחד עימו ומתדרדר לעברי פי פחת. וממילא, אומות העולם יכולים לטעון, אילו היה לנו נביא כמשה היינו עובדים להקב"ה, אולם אז יענה להם הקב"ה, אכן קבלתם מישו המקביל בדרגותיו למשה, אדם שיכול היה להיות מרומם ונעלה, אך אתם הם אלו שגרמתם לו לרדת ולהגיע להיכן שהגיע. בהתנהגותכם הרעה הובלתם אותו לעברי פי פחת.

ולאור הדברים הללו תתבאר היטב טענתו של משה רבינו כלפי עם ישראל כאן בפרשתנו, "גם בי התאנף ה' בגללכם לאמר גם אתה לא תבא שם". אכן, כוחו של המנהיג

תלוי רבות בעמו, ואם העם חטא כל כך בחטא המרגלים, התלונן על הקב"ה ועל הנהגתו והעדיף לשוב מצרימה במקום להמשיך בדרכו אל הארץ המובטחת, ארץ אשר עיני ה' אל-לקיך בה מראשית שנה ועד אחרית שנה, הרי שבכך החליש הוא את מנהיגו וגרם למנהיג עצמו להפסיד את הכניסה אל הארץ, שכן הדברים הולכים אחד עם השני. המנהיג מרומם ומגביה את העם, אבל גם עלול לרדת ולהפסיד חלילה, במקום שהעם ממרה את פיו והולך בדרך עקלקלה.

וסיוע לדברינו נמצא בדבריו של נעים זמירות ישראל דוד המלך ע"ה בתהילים, (פרק קו, לב, לג) "וַיִּקְצִיפוּ עַל מִי מְרִיבָה וַיֵּרַע לְמֹשֶׁה בְּעִבְרוֹ. כִּי הִמְרוּ אֶת רוּחוֹ וַיִּבְטֹא בְשִׁפְתָיו" - ורבותינו (הרד"ק והמאירי בפירושם לספר תהילים) פירשו שבני ישראל הם שהמרו ומררו את רוחו של משה, והוא ביטא בשפתיו אמירה לא נכונה, ועל כך נענש. כלומר, התנהגות של העם היא זו שגרמה למשה רבינו לחטוא (כמובן שמדובר לפי דרגותיו העילאיות ולא בהבנה פשוטה).

וכך ביאר רבי שמעון סופר זצ"ל בפרשת ויקרא על הפסוק (ויקרא ד, ג) "אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם" - כל דור מקבל את המנהיגים שהוא ראוי להם. אם "הכהן המשיח יחטא", סימן הוא "לאשמת העם", שהעם חוטא ושרוי בשפל המדרגה.

מעדני דבש

המשך מעמוד א'

לנו להילחם כדי ליטול מהם את ארץ אדום, אך באחרית הימים תשוב אדום לנו מכח דיני ירושה.

2. ותשובו ותבכו לפני ה' ולא שמע ה' לקולכם ולא האזין אליכם (א מה) ויש להקשות, כיון שבכו, האיך יתכן שלא נתקבלה תפילתם, הלא אמרו חז"ל: בבא מציעא נט 'אע"פ ששערי תפילה ננעלו, שערי דמעות לא ננעלו?' אולי י"ל בדרך צחות כי מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא, דרך העולם כי הבוכה ומבקש דבר מה מרחמים עליו ונעתרים לבקשתו, אך מי שהוא בכין ותמיד מגיע בבכיות מפסיקים להתייחס לדמעותיו והוא מאבד את האפקט של הדמעות, כך גם לגבי תפילה, כאשר

מאן דהו בצרה ומזיל דמעות לישועתו הרי שדמעותיו בוקעות שחקים ותפילותיו מתקבלות, אך מי שמרגיל את עצמו לבכות תדיר במקום להיות בשמחה ולבקש מתוך טוב לבב אין מתייחסים עוד לדמעותיו. וזה מרומז בפסוק זה: 'ותשובו ותבכו' היינו, כאשר הבכי שונה וחוזר על עצמו, אזי הפסיקו דמעותיהם לפעול, ולכן: 'לא שמע ה' לקולכם ולא האזין אליכם'.

3. הלך ילך ובכה: שמעתי אמרה נאה בדומה למה שכתבנו זה עתה, על הפסוק: 'הזרעים בדמעה ברנה יקצורו, הלך ילך ובכה נשא משך הזרע בא יבא ברנה נושא אלומותיו' 'הזרעים בדמעה', היינו מי שזורע ותוך כדי זריעה מוזיל דמעה מדי פעם, אזי 'ברנה

יקצורו', שכאשר יבא זמן הקצירה יתמלא רנה ולא ידמע עוד, אך אם 'הלך ילך ובכה נשא משך הזרע' שתמיד הוא הולך ובוכה ללא הרף כל ימי עיסוקו במלאכת הזרע, אזי, גם כאשר 'בא יבא ברנה' היינו שכבר קוצר והגיע הזמן שיש לשמוח ולרנן, עדיין יהיה אצלו 'נשא אלומותיו' שישאר תקוע עם הפעקאלאך שלו וימשיך לרטון ולא יהיה בשמחה. 4. כי בשמחה תצאון: ענין זה שע"י שמחה אפשר לצאת מכל צרה כבר נאמר ע"י מרן הבעש"ט הק' זי"ע שבפסוק 'כי בשמחה תצאון' מרומז שע"י שמחה יוצאים מכל צרה. וכן פירש מרן הגר"א משלי יח יד רוח איש יכלכל מחלהו', שאף אם תבא עליו מחלה קשה, בשמחתו יבטלנה.

פרפראות מדוכשים

המשך מעמוד א'

שהקללות נהפכות לו לברכות. אם מונים שש מאות ושלוש עשרה אותיות (כמנין תרי"ג מצוות) החל מהאות 'ב' שב"אלה הדברים", מגיעים לאות 'ר'. לאחר מניית עוד שש מאות ושלוש עשרה אותיות מגיעים לאות 'כ', ובדילוג נוסף של שש מאות ושלוש עשרה אותיות מגיעים לאות 'ה'. הרי שמקבלים:

ברכה! (תורת חמד)

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל (א, א) יש לומר שגם זה מן התוכחה, דלכאורה יאמר האדם מאי איכפת לי לחברי אם אהיה רשע חס וחלילה, אמנם מבואר בוודאי הק' דהעולם הזה הוא כמו הספינה על הים, שיש עליה כמה אנשים, ואחד נוקב הספינה תחת מקומו, הלא זה מוזק לכל בני הספינה, ולזה אמר אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל, שתדעו שזה נוגע לכל ישראל. (אך פרי תבואה)

רב-לכם שבת בהר הזה (א, ו) אל תראו בכל מכשול הר שאי אפשר לעבור מעליו, ואל תאמרו שתעברו את ה' אחרי שהקוב היה לפניכם מישור וכל הר בקעה; אלא "פנו וסעו לכם" - התגברו על כל המניעות, ועברו מעל כל הר כאילו היה חוט השערה. (מאור ושמש)

לא אוכל לבדי שאת אתכם... ה' אלוֹקֵיכֶם הרבה אתכם (א, ט-י) פעמים בא היצר הרע אל האדם כאשר הוא מבקש לעשות מצוה, ומחליש את־ידיו בטענה שלא יוכל לבדו לשאת את־המצוה ולסיימה. אך צריך האדם לזכור כי "ה' אלוֹקֵיכֶם הרבה אתכם" - ה' בא בעזרו, ו"הפותח פתח כחודו של מחט, פותחין לו פתח שאפילו עגלות וקרונות נכנסין בו" (שה"ש רבה ג, ג).

אשר נשאל ד' אלוֹקֵיךָ כאשר ישא איש את בנו (א, לא) השם יתברך נשא את עוונותיך אף שהוא מלך ומלך אינו יכול למחול על כבודו, בכל־זאת נהג כך "כאשר ישא איש את בנו" ו"אב שמחל על כבודו, כבודו מחול". (שלל קדומים)

אמרי גידולי יעקב שלמה

מורה ר' גדליה האפמאן שליט"א

לע"נ חמיו, הרה"ח ר' יעקב שלמה

בהרה"ח ר' שמחה בונם ז"ל צין

אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל (א, א) לפי שהן דברי תוכחות... הזכירן ברמז מפני כבודן של ישראל (רש"י) אחד המגידים נזדמן לראדין ושמע את החפץ חיים מדבר על החובה לנצל כשרון הדיבור כדי להוכיח את העם על מעלליהם אשר לא טובים. פנה אליו המגיד והתלונן: "רבי, בבואי אל אחת העיירות נודע לי שבעיר נמצאים פורצי גדר צניעות ומחללי שבת. עליתי בלב דואב על הבימה בבית הכנסת ונשאתי דרשה נלהבת בדברי תוכחה על כל הפרצות. עוד בטרם סיימתי, התחוללה המולה בין הנוכחים וכמעט שהורידו אותי בכח מן הבימה... נאצלתי להפסיק את הדרשה באמצע... שאל הח"ח את המגיד: "תאר לי היאך השמעת את דרשתך?" השיב המגיד: "כמובן זעקתי מנהמת לבי בדברי תוכחה חריפים ונוקבים על ההפקרות הנוראה... השיב לו הח"ח בקולו המלטף: "אמור נא, ידידי, בהניחך את התפילין הבוקר, האם גם אז הרמת קול רעש וזעקה? ובכן, מה ההבדל בין קיום מצות תפילין לקיום מצות תוכחה? הרי כשם שאין צורך להרעיש בשעת קיום מצוות "וקשרתם לאות על ידיך" כך גם מצוות "הוכח תוכיח את עמיתך" אינה צריכה להעשות בקול רעש גדול אלא בנועם ובניחותא... (עפ"י הח"ח חייו ופעליו)

הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וידועים לשבטיכם (א, יז) כתב רש"י: שהם ניכרים לכם, שאם בא לפני מעוטף בטליתו איני יודע מי הוא ומאיזה שבט הוא ואם הגון הוא, אבל אתם מכירים בו, שאתם גידלתם אותו, לכך נאמר: "וידועים לשבטיכם". פעם נקראתי אל ה"בית ישראל" מגור זצ"ל שהטיל עלי איזו שליחות, ובתוך הדברים ניצלתי את ההזדמנות לשאול אודות פלוני מחסידיו. בררו עליהם

בענין שידוך. "מה רצונך לדעת" שאל הרבי. "אודות יראת שמים" אמרתי. הפטיר: "מנין לי לדעת? - אודות יראת שמים יודעים שנים: הקדוש ברוך הוא, ואשתו!" (להגיד)

שמוע בין אחיכם ושפטתם צדק

(א, טז) ר' יהונתן אייבשיץ זי"ע, בהגיעו למצוות נשאל על ידי אחד, מכיוון שעד היום לא היה כך כי אם היצר הרע האריך היית משיבו על טענותיו. אמר לו הנער העילוי הייתי אומר לו דברי הגמרא בסנהדרין (ז:): כתוב בתורה 'שמוע בין אחיכם ושפטתם צדק' הרי זה אזהרה לבית דין שלא ישמע בעל דין עד שיבוא בעל דבר חברו ואזהרה לבעל דין שלא יטעים דבריו לבית דין עד שיבוא בעל דין חברו. לפי זה אמרתי ליצר הרע אסור לי לשמוע טענותיך וכן אסור לך להשמיעם עד שיבוא בעל דינך הוא היצר הטוב ואז אשפוט ביניכם.

לא תכירו פנים במשפט (א, יז)

פעם אחת התייצבו בבית דינו של ה"אור החיים" הקדוש זיע"א במרוקו שניים מגדולי המדינה. אחרי שהציגו שני הצדדים את טענותיהם בפני בית הדין, ישבו הדיינים לעיין בדינם, ובתוך כך יצא אחד מבעלי הדין הנכבדים, וכעבור זמן קצר חזר ועמו מלך מרוקו בכבודו ובעצמו. הורה ה"אור החיים" הק' לדיינים שיתעלמו כליל מנוכחותו של המלך, וינהגו כאילו אין מכירים אותו כלל. לאחר זמן קצר, הודיעו הדיינים את פסק דינם, ומיד נעמדו וחלקו כראוי כבוד למלך. פנה המלך לאור החיים ואמר: מגיע לכם להיענש בכל חומר הדין, שהרי אם ידעתם שאני המלך למה לא חלקתם לי את הכבוד הראוי מיד בבואי, ואם לא ידעתם שאני המלך, כיצד הכרתם אותי עכשיו? נענה ה"אור החיים" ואמר: אמנם הכרנו מיד בהכנסתך שאתה המלך, אולם כך אנו מצווים בגזירת מלך מלכי המלכים הקב"ה שהורה לנו "לא תכירו פנים במשפט", ועתה שסיימנו לדון, "הכרנו" את המלך וחלמנו כבוד כראוי.

חלות דבש

המשך מעמוד א'

את העם באופן שהעם יקבל את המוסר, והוא, שכאשר מנהיג מוכיח את העם, אכן צריך לומר שזה שהיה רע בעיני ה', אבל לכלול גם את עצמו ולהאשים גם את עצמו.

ויש בזה תועלת כפולה, א) שהם יקבלו מהמוכיח דברים קשים מאוד, משום שדרך בני אדם לקבל את התוכחה אם המוכיח כולל את עצמו בהתוכחה, אז אפי' כשהוא מאשים אותם, כיון שהוא מאשים את עצמו ביחד עמם, נהיה יותר קל לשמוע ולקבל ממנו, וזה דבר שהשכל מעיד עליו. ב) על ידי זה מורה להם ולכל הדורות מה שרבינו ניסים גאון

בריש ספרו יפה מהישועה כותב וז"ל ואני שואל ממך, ומאת כל רואי ספר זה, ואני משביעו, שאם יראה טעות ושגגה, שיתקן אותו ויכסה עליו, לפי שהחכמים והחסידים ישגו, הלא אמר דוד מלך ישראל ע"ה שגיאות מי יבין וגו', עכ"ל לעניינינו, כלומר שכולם, אפי' מנהיג שהוא צדיק אמת, לפעמים טועה, וצריך כפרה כמו יהודי פשוט.

וכן בהוריות י: ת"ר אשר נשיא יחטא אמר רבי יוחנן בן זכאי אשרי הדור אשר הנשיא שלו מביא קרבן על שגגתו, ומבואר מה שאנחנו אומרים כאן, שלא אמר אשרי

הנשיא, אלא אשרי "הדור" (ועי' בספר באר שבע שעומד ע"ז שם) והענין כך הוא, דכשיהודי פשוט שומע ורואה שהמנהיג עצמו מאשים את עצמו, זה נותן לו כח לשוב בתשובה שלימה, בלי ספק.

ולכן משה רבינו כלל את עצמו, כי בודאי משה רבינו לא אמר מוסר בלי תועלת להשומעים, שבמצות הוכח תוכיח נאמר שכשם שמצוה לומר דבר הנשמע כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע (עי' יבמות סה:). על כרחך הוכיחם בחשבון שיתקבלו דבריו, שאם לא כן היה לו מצוה שלא לומר.

צער החורבן

המשך מעמוד א'

הרבה תועלת. האשה עשתה כמצוות בעלה, והניחה את הפתק בארון העליון שבבית שיהא מונח שם למשמרת. יום אחד בשעת הצהרים, האמא היתה עסוקה בעיסוקיה, והילדים שהיו בבית חיפשו משהו מעניין להתעסק עמו, ופתחו את הארונות כדי לתור אחר איזה הפץ מעניין.

אחד מהילדים לקח כיסא, עלה עליו ופתח את הארון העליון ולהפתעתו הוא רואה שם פתק גדול ויפה, שמצויר עליו ציור מאוד מרשים. הילד התפעל מהציור הזה, ולקח את הפתק כדי לשחק עמו במשחקיו. הילדים כולם התקבצו סביבו, והתחילו לשחק בפתק, להעתיק את הציור שמצויר בו, לצבוע אותו, וכהנה וכהנה. פתאום באמצע המשחק הילדים לא נזהרו כראוי, והפתק נפל לתוך התנור שדלק בפינה, וברגע אחד נשרף כולו והפך לכמה פרורי אפר. הילד שלקח את הפתק הצטער מאוד על הציור היפה שאבד, ומרוב צער התחיל לבכות.

הילדים הקטנים שראו את אחיהם הגדול בוכה, הבינו שצריך עכשיו לבכות, ולפיכך התחילו גם הם לבכות. האמא שלא הבחינה כל אותה העת במעשיהם, כששמעה את הילדים בוכים הדרוזה מיד

לבדוק מה קרה להם. כשסיפרו לה על פתק עם ציורים יפה שנשרפה ובראותה בכיות הילדים התחילה גם היא לבכות על צער הילדים.

באותו זמן הלך האבא לבדוק איזה מספר זכה בהגרלה, ולהפתעתו הוא רואה שהמספר שלו עלה בגורל, וזכה בסכום כסף עצום שיכול להפוך את מצבו מחושך לאור, והתחיל לרוץ בשמחה לביתו כדי להביא את הפתק. הוא נכנס לבית, והוא רואה את כולם בוכים, ובשאל מה קרה, הבינו שהפתק של ההגרלה נשרף באש ומיד גם הוא התחיל לבכות על האובדן הגדול שהפסיד עתה בשריפת הפתק. יוצא למעשה שכולם בוכים, אבל כל אחד מסיבה אחרת, זה בוכה על הציור היפה שאבד, זה בוכה על הפתק היקר שאבד, זה בוכה כי כולם בוכים, אבל היחיד שבוכה ומבין גורל האובדן זה האבא שמבין את תוכן הפתק כמה הוא היה שווה וכמה הפסיד עתה בשריפתו.

כן הוא הדבר כעניין האבלות והכבי על חורבן בית המקדש, יש כאלו שבוכים על החור והדר החיצוני שהיה לבניין הבית, יש שבוכים על הכבוד שכלל ישראל הפסיד בחורבן הבית, ויש שלא מבינים כלום ובוכים כי כולם בוכים. אבל האיש המשכיל, מתבונן איזה דרגות של קדושה וטהרה כלל ישראל זכו בשדיה

בית המקדש קיים, לאיזה רוממות עלו ונתעלו, וכל זה הפסידו בחורבן הבית. ואצלו הכבי והצער הוא אמיתי שמבין את ההפסד האמיתי שהפסדנו בחורבן הבית. ועל זה צריך להתבונן בימים הללו, על מה

לבכות.

קורות דברי ימי ישראל

ליל ט' באב תיכף נאך איכה וועט
הרב אב"ד שליט"א איבערגיין

די פאסירונגען ביי כלל ישראל
פון 11 יאר פאר חורבן בית
ראשון ביז נאך חורבן בית שני

יה"ר שנובה לגאולה שלימה בעגלא ובזמן קריב
בביאת גואל צדק ובנין בית מקדשינו בב"א

זכותים

לע"נ הרה"צ ר' אלכסנדר יו"ט ליפא
ברה"ק ר' נפתלי צבי ז"ל

הילד משה חיים בן מרים רחמה לרפואה שלימה